

„Mojí politikou je nemít žádnou politiku,“ prohlašoval o sobě Abraham Lincoln, „snažil jsem se dělat to, co se zdálo být ten který den nejlepší.“ Jeho radikálně republikánský ministr financí taková slova považoval za idiotská,²⁵² avšak odlišnosti v procesu rekonstrukce Arkansasu a Louisiany dávají prezidentovu praktickému, diferencovanému přístupu spíše za pravdu.

Jejich regionální příslušnost již napovídala, že síla unionistického hnutí nebude v obou státech stejná. Zatímco Louisiana náležela k takzvanému hubokému Jihu, který opustil Unii v první vlně secese v lednu 1861, Arkansas patřil do oblasti horního Jihu, jenž se odtrhl až po krizi kolem pevnosti Fort Sumter. Také se dalo předpokládat, že ekonomická základna a zájmy unionistů budou odlišné, neboť Louisiana byla nejbohatším jižanským státem, zatímco Arkansas naopak nejchudším. V něm byli proto unionisty především drobní farmáři, zatímco v Louisianě mimo jiné majitelé třtinových plantáží.

Také situace na bitevním poli určovala rozdíly v rekonstrukci obou států. Pod federální vojenskou kontrolu se nejprve dostala nejvýznamnější část Louisiany, teprve později malá oblast Arkansasu. Vojenský guvernér Louisiany tak měl příležitost uspořádat koncem roku 1862 kongresové volby, zatímco vojenský guvernér Arkansasu nemohl pro rekonstrukci státu mnoho podniknout. Proto se na celý Arkansas vztahovalo Prohlášení o osvobození otroků, zatímco část Louisiany zastoupená v Kongresu jej zůstala ušetřena.

Pro arkansaské unionisty bylo tedy úplné zrušení otrokářství podmínkou rekonstrukce stanovenou Prohlášením o amnestii a rekonstrukci, ale situaci také usnadnilo, že jejich stát měl nejnížší podíl otroků na celkovém počtu obyvatel ze všech členů Konfederace. V případě Louisiany bylo toto číslo naopak nejvyšší a velící generál, který dostal proces obnovy loajální vlády do péče, vydal výnos rušící otrokářství v oblastech, kde bylo Prohlášením o osvobození otroků zachováno. Chtěl tak zabránit, aby se tento problém stal tématem guvernérských voleb. Nelze se ubránit dojmu, že to –

---

²⁵² Donald: *Lincoln*, str. 332; Berry: „Arkansas and Abraham Lincoln,“ str. 4-5.

a ostatně i samotné Prohlášení o osvobození otroků – vlastně bylo praktické využití radikální teorie dobytých provincií, teze jinak zhola nepraktické.

Z kroku louisianského velícího generála je patrné, že armáda hrála v rekonstrukci významnou úlohu. Byl na ní závislý rozsah okupovaného území a tudíž i míra podpory celého procesu. Arkansas a Louisiana spolu hraničí a náležely do konfедераčního trans-mississippiského vojenského okruhu. Poté, co dobytím Vicksburgu dostali Seveřané v červenci 1863 pod kontrolu celou řeku Mississippi, pozbyla oblast na západ od ní význam pro budoucí vývoj občanské války a mohly jí být věnovány pouze omezené vojenské síly. Rozsah okupovaného území se tak od konce roku 1863 podstatně nerozšířil, neboť větší ofenzívní operace skončily v obou státech v létě 1864 debaklem. Navíc nebylo možné ani efektivně potlačovat jižanský odpor, který se zejména v Arkansasu realizoval v partyzánské válce. Vojenská strategie se zde dokonce často dostávala do rozporu se zájmy unionistů.

Armáda rovněž zasahovala do politického procesu. V Louisianě velící generál nevydal pouze výnos o zrušení otrokářství, ale také prosadil jiný plán rekonstrukce a uvrhl tak sebe i ty unionisty, kteří na jeho plánu spolupracovali, v nemilost ostatních frakcí. Prezident Lincoln byl nicméně s jeho postupem spokojen a pokusil se jej prosadit i v Arkansasu, kde se však mezitím proces rekonstrukce rozběhl čistě z iniciativy místních unionistů. Přestože velící generál se zde nezapojil zdaleka tak významně do rekonstrukce státu, jak tomu bylo v případě Louisiany, vyvolaly spory zdejších unionistů roztržku mezi ním a jedním z jeho důstojníků.

Nejednotnost unionistů se stala terčem kritiky historika Erica McKitricka, který ve své knize *Andrew Johnson and Reconstruction* (1960) očekává, že by se při svém malém počtu bývali měli navzájem solidarizovat.²⁵³ Unionisté byli jednotní tváří v tvář konfедераčním vládám ve svých státech, ale jakmile došlo na tvorbu loajálních ústav a vlád, nestáli proti společnému nepříteli, ale proti sobě v obvyklém střetu stranických ideologií. V Arkansasu tak lze vysledovat spor mezi whigy a demokraty, v Louisianě se do místních stranických a vnitrostranických půtek promítl z federální úrovně spor radikálů s Lincolnem. Nejednotnost navíc dokazuje, že rekonstrukce byla místními unio-

---

²⁵³ McKitrick: *Andrew Johnson and Reconstruction*, str. 125 pozn. 8.

nisty chápána takřka jako přirozený politický proces a nikoli zvláštní řád, který se na ně snažili uvalit radikální republikáni ve Washingtonu.

Předmětem politického sporu se stala v Louisianě i její další významná odlišnost od Arkansasu. Žila zde početná a prosperující kreolská menšina, která se v průběhu rekonstrukce se začala dožadovat rovných práv, především pak práva volebního. Abraham Lincoln doporučil nové louisianské vládě k jejich žádostem přihlédnout. Revizionističtí historikové Herman Belz, Peyton McCrary či LaWanda Coxová vyvozovali, že prezident se tím posunul na pozice radikálů, kteří žádali, aby rekonstruované státy zavedly všeobecné volební právo.²⁵⁴ Lincoln však neučinil podobné *doporučení* vládě v Arkansasu, protože zde kreolská otázka neexistovala.

Před branami Kapitolu stanuly Arkansas a Louisiana díky Lincolnově praktické politice a díky ní také schválily jako jedny z prvních států třináctý dodatek k federální ústavě, který zakázal ve Spojených státech otrokářství. Jaký byl naopak výsledek politiky těch, kteří u prezidenta nikdy neshledávali, „že by měl sklon k přijetí obecných zásad a hodlal jednat logicky a odvážně podle nich?“²⁵⁵ Spojili se proti rekonstruovaným státům s konzervativními demokraty a odmítli jejich zástupuce přijmout. Spíše než zásadovost se tak z jejich postoje trčí účelovost, stejně jako z rekonstrukčních plánů, které se v průběhu války marně snažili prosadit do legislativy.

Radikálové odmítli rekonstruované státy také proto, že všeobecné volební právo nezavedly. Proč po nich chtěli to, co neexistovalo ani na Severu, s výjimkou pěti států Nové Anglie, kde ale žilo jen pět procent severní černošské populace? Korespondence Charlese Sumnera odhaluje, že cílem radikálů bylo zabránit obnově předválečné koalice severních a jižních demokratů.²⁵⁶ Stejně jako zamýšleli rekonstrukci nejprve využít ke zrušení otrokářství na Jihu, nyní chtěli jejím prostřednictvím zajistit převahu Republikánské strany v americké politice. Není nezbytně nutné omezovat chápání jejich záměrů na stranický prospěch. Radikálové bezpochyby věřili, že zaručením pozic své strany či

---

²⁵⁴ Belz: *Reconstructing the Union*, str. 293; Current: „Abraham Lincoln and Reconstruction,“ str. 336; Cox: *Lincoln and Black Freedom*, str. 95, 145, 172.

²⁵⁵ C. Sumner S. P. Chasovi, 12. dubna 1865, *Selected Letters*, str. 283.

²⁵⁶ C. Sumner J. Brightovi, 13. března 1865, *Selected Letters*, str. 273. Srov. též C. Sumner R. Cobdenovi, 27. března 1865, tamtéž, str. 279.

zrušením otrokářství usilují o lepší Unii, ale Abraham Lincoln, velký obdivovatel Shakespeara, jistě souhlasil se slovy vévody z Albany z *Krále Leara*: „může být hůř, když vylepšit chcem svět.“²⁵⁷

---

²⁵⁷ Shakespeare, William: *Král Lear*, překlad Martin Hilský, Atlantis, Brno 2005, str. 141.